

MOSTY

DIALOGU

BRÜCKEN

2010

DES DIALOGS

Program Programm

15.30

Msza Święta w Bazylice Św. Anny Samotrzeciej
Heilige Messe in der Basilika Sankt Anna Selbdritt

16.30

Recepcja dla gości
Reception für die Gäste

17.00

Otwarcie Gali | Eröffnung der Gala

Marszałek Województwa Opolskiego oraz
Prezes Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej
Marshall der Opperlner Woiwodschaft und
Präsident des Hauses der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

**Uroczyste wręczenie nagród „Mosty Dialogu 2010”
w kategoriach:**

**Feierliche Verleihung der Preise „Brücken des Dialogs 2010”
in den folgenden Kategorien:**

Ludzie | Menschen

Instytucje | Institutionen

Organizacje pozarządowe | Nichtregierungsorganisationen

**Uroczyste wręczenie nagród specjalnych
„Złote Mosty Dialogu 2010”, które otrzymali:**

**Feierliche Verleihung der Sonderpreise
„Goldene Brücken des Dialogs 2010” an:**

Dr. Helmut Kohl

Kanclerz RFN w latach 1982-1998
Bundeskanzler von 1982 bis 1998

Tadeusz Mazowiecki

Premier RP w latach 1989-1990
Premierminister des Republik Polen von 1989 bis 1990

Podsumowanie oficjalnej części Gali
**Zusammenfassung des offiziellen Teils
der Gala „Brücken des Dialogs 2010”**

18.30

„Muzyczne Mosty...”

– koncert Śląskiego Kwintetu Kameralistów

„Musikbrücken...”

– Konzert des Quintett der Schlesischen Kammersolisten

Bankiet | Empfang

Sehr geehrte Damen und Herren!

Das Haus der deutsch-polnischen Zusammenarbeit ergriff gemeinsam mit dem Marschallamt der Oppelner Woiwodschaft und dem Generalkonsulat der Bundesrepublik Deutschland in Breslau die Initiative Menschen, Institutionen und Nichtregierungsorganisationen zu küren, die seit Jahren das multikulturelle Erbe unserer Region pflegen. Der Preis die **BRÜCKEN DES DIALOGS 2010** ist ein Preis, den es in der Oppelner Woiwodschaft noch nicht gab. Die „Brücken des Dialogs 2010“ sollten ans Tageslicht die Gegenwart und die Vergangenheit der Oppelner Woiwodschaft im Hinblick auf das gegenwärtige Image als einer offenen und attraktiven Region bringen.

Wir möchten dazu beitragen, dass unsere Region zum Ort der Verständigung zwischen der Minderheit und der Mehrheit wird. Der Einfluss der beiden Gemeinschaften auf die Vergangenheit, die Gegenwart und die Zukunft steht außer allem Zweifel . Ohne deren Beteiligung wäre sie nicht dieselbe. In der Woiwodschaft mit dieser Prägung, mit europäischer Erfahrung der kulturellen Vielfalt und Mehrsprachigkeit, stellt die Förderung des Wissens über die Region und über ihre Stärken einen untrennbaren Bestandteil des Aufbaus einer Bürgergesellschaft, die auf die Erkenntnis der historischen und kulturellen Erfahrungen offen ist, die diese besondere Region gestalteten und immer noch diesen besonderen Platz auf der Europakarte gestalten.

Die Jury des Preises wählte Preisträger in 3 Wettbewerbskategorien aus: Menschen, Institutionen, Nichtregierungsorganisationen Die Ausgezeichneten kümmern sich um die Pflege und Wiederherstellung des Kulturerbes der Region, die Verbreitung der Geschichte Schlesiens und ergreifen Maßnahmen zur regionalen Integration und Toleranz.

Der Höhepunkt der Preisverleihung der **BRÜCKEN DES DIALOGS 2010** ist die Aushändigung der **GOLDENEN BRÜCKEN DES DIALOGS** an hervorragende Persönlichkeiten, die sich sowohl um die deutsch-polnische Verständigung als auch um die Förderung der Toleranz und Achtung der Andersartigkeit verdient gemacht haben. Die Preisträger der historischen Goldenen Brücken des Dialogs 2010 sind **Dr. Helmut Kohl**, der Kanzler der Bundesrepublik Deutschland von 1982 bis 1998 und **Tadeusz Mazowiecki**, der Ministerpräsident der Republik Polen in den Jahren 1989-1990. Die Annahme durch die beiden geehrten Preisträger unserer Preise bedeutet für die gesamte Bürgerschaft der Oppelner Woiwodschaft Freude und Ehre.

Die vorliegende Broschüre beleuchtet ihnen die Persönlichkeiten selbst und die Leistungen der Träger des Preises die BRÜCKEN DES DIALOGS 2010. Es sind besondere Menschen, Institutionen und Nichtregierungsorganisationen, die das Wort „Dialog“ im Alltag verwirklichen.

Wir glauben, dass die Brücken des Dialogs in der Kulturlandschaft der Oppelner Woiwodschaft einen festen Platz einnehmen werden und insbesondere die Träger der Goldenen Brücken des Dialogs 2010 werden die Überzeugung verfestigen, dass der deutsch-polnische Dialog an Stärke gewinnt und baut sich immer wieder neu auf.

Mit freundlichen Grüßen

Rafał Bartek

Geschäftsführer des Hauses der deutsch-polnischen Zusammenarbeit

Szanowni Państwo,

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Opolskiego i Konsulatem Generalnym Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu podjął inicjatywę uhonorowania ludzi, instytucji oraz organizacji pozarządowych, którzy od lat kultywują wielokulturowe dziedzictwo naszego regionu. Plebiscyt „MOSTY DIALOGU 2010” jest inicjatywą, jakiej jeszcze w województwie opolskim nie było. „Mosty Dialogu 2010” mają za zadanie wydobyć na światło dzienne teraźniejszość i przeszłość województwa opolskiego, pokazać jego bogatą wielokulturową historię, a także współczesny wizerunek regionu otwartego i atrakcyjnego.

Chcemy przyczynić się do tego, aby nasz region stał się miejscem porozumienia między mniejszością a większością. Wpływy obu tych wspólnot na przeszłość, teraźniejszość i przyszłość naszej ziemi są bezdyskusyjne. Bez ich udziału nie byłaby ona taka sama. W województwie o takiej specyfice, z europejskim doświadczeniem kulturowej różnorodności i wielojęzyczności, propagowanie wiedzy o regionie i jego walorach stanowi nieodłączny element budowania społeczeństwa obywatelskiego, otwartego na poznanie doświadczeń historycznych i kulturowych, które kształtowały i wciąż kształtują to szczególne miejsce na mapie Europy. Kapituła Plebiscytu wyłoniła Nominowanych i Laureatów w 3 kategoriach konkursowych: Ludzie, Instytucje, Organizacje Pozarządowe. Działają oni na rzecz ochrony i przywracania dziedzictwa kulturowego regionu, popularyzowania historii Śląska, działania na rzecz integracji regionalnej i tolerancji. Ukoronowaniem Plebiscytu **MOSTY DIALOGU 2010** jest zaś wręczenie **ZŁOTYCH MOSTÓW DIALOGU** dla wybitnych osobowości działających zarówno na rzecz pojednania polsko-niemieckiego jak i przyczyniających się do krzewienia tolerancji i poszanowania dla inności. Laureatami historycznych, pierwszych Złotych Mostów Dialogu 2010 zostają **dr Helmut Kohl**, Kanclerz Republiki Federalnej Niemiec w latach 1982-1998 oraz **Tadeusz Mazowiecki**, Premier Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1989-1990. Przyjęcie przez obu szacownych Laureatów nagród naszego plebiscytu jest dla całej społeczności województwa opolskiego radością i zaszczytem. Broszura, którą mają Państwo w rękach, przybliży sylwetki i dokonania nominowanych i nagrodzonych **MOSTAMI DIALOGU 2010**. Są to niezwykli ludzie, instytucje, organizacje pozarządowe, którzy autentycznie urzeczywistniają słowo „dialog” w życiu codziennym. Wierzymy, iż Mosty Dialogu na stałe wpiszą się w pejzaż kulturalny województwa opolskiego, a tak szczególnie Laureaci Złotych Mostów Dialogu 2010 utwierdzają w przekonaniu, iż dialog polsko-niemiecki umacnia się i buduje wciąż na nowo.

Z wyrazami szacunku

Rafał Bartek

Dyrektor Generalny Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej

Dr. Helmut Kohl sicherte sich seinen Platz in der Geschichte Deutschlands als „Kanzler der Einheit“. Er wurde auch zum Symbol der Aussöhnung mit Polen. Im Herbst der Völker 1989 kam er mit einem Besuch nach Polen und gab den Ausdruck der Bedeutung, die Bundesrepublik Deutschland den Beziehungen zu seinem östlichen Nachbar beimisst.

Als Helmut Kohl von dem Fall der Mauer erfuhr, unterbricht er seinen Besuch in Warschau und verspricht sobald zurückzukommen, wie das nur möglich wird. Er hält das Wort. Die Versöhnungsmesse in Kreisau und der historische Friedensgruß zwischen dem Ministerpräsidenten Tadeusz Mazowiecki und dem Bundeskanzler wurden zur vollendeten Tatsache. Der Oppelner Bischof Alfons Nossol lud den deutschen Bundeskanzler zu der heiligen Messe auf dem Annaberg ein. Die Begegnung an der historisch trächtigen Stätte wurde damals für verfrüht gehalten und der Gebetsdialog der beiden Regierungschefs wurde nach Kreisau verlegt.

Die damalige Begegnung mit der Teilnahme des deutschen Bundeskanzlers, die für die deutsch-polnischen Beziehungen äußerst wichtig war, bedeutete auch eine Wende in der Geschichte der deutschen Minderheit im Oppelner Schlesien und in ganz Polen. Die so zahlreich in Kreisau (Krzyżowa) eingetroffenen Mitglieder der sich erst bildenden Strukturen der deutschen Minderheit schöpften aus dem damaligen Friedenszeichen die Hoffnung, dass sie im freien Polen legal und sicher ihre Tätigkeit ausüben werden. Zum Ausdruck der Hoffnung wurde auch das Transparent mit der deutschen Aufschrift: „Helmut, du bist auch unser Kanzler“.

Die Begegnung in Kreisau brachte noch keine Wende in der Anerkennung der deutsch-polnischen Grenze. Dazu kam es im Sommer 1990 während der „Zwei-plus-Vier“-Verhandlungen. Im November 1990 unterzeichneten die Außenminister der Bundesregierung und der polnischen Regierung den Grenzvertrag.

In den 90er Jahren setzte sich Helmut Kohl stark für die Integration Polens in die Europäische Union ein. Als erster Politiker auf dem Kontinent sprach er von der deutsch-polnischen Interessen- und Wertegemeinschaft. Deutschland wurde während der Regierungszeit unter Helmut Kohl zum erfolgreichen Anwalt demokratischen Polens bei den Bestrebungen, Mitgliedstaat Europäischen Union zu werden. Der Alt-Bundeskanzler gewann dadurch Sympathie und Anerkennung in ganz Polen, jedoch für das Oppelner Schle-

sien wurde er besonders wichtig. Seiner Person ist die Hilfe für den Wiederaufbau der Infrastruktur in der Region zu verdanken. Die Beihilfe war sowohl für die deutsche Minderheit als auch für die polnischstämmigen Mitbürger bestimmt und leistete einen Beitrag zur Schaffung in Schlesien günstiger Stimmung für den Dialog und das gegenseitige Vertrauen.

Helmut Kohl, Mitglied der CDU seit 1946; 1973 wurde er für 25 Jahre Parteivorsitzender. Am 1. Oktober 1982 wurde er Bundeskanzler. Zum Symbol der deutsch-französischen Aussöhnung wurde sein Treffen 1984 mit dem Staatspräsidenten Francois Mitterand am Ort der Schlacht um Verdun.

Nachdem der Zusammenbruch der NRD immer näher rückte und der Fall der Mauer zur Wirklichkeit wurde, trug Helmut Kohl vor dem Bundestag am 28. November 1989 das "Zehn-Punkte-Programm zur Überwindung der Teilung Deutschlands und Europas" vor. Während der „Zwei-plus-Vier“-Gespräche mit den Siegermächten des Zweiten Weltkrieges erlangte er deren Zustimmung für die Deutsche Einheit und für die NATO-Mitgliedschaft des vereinigten Deutschlands. 1990 wurde er der erste Kanzler Gesamtdeutschlands.

Helmut Kohl

Dr Helmut Kohl ma swoje miejsce w historii Niemiec jako kanclerz zjednoczenia. Stał się także symbolem pojednania z Polską. W czasie Jesieni Ludów 1989 roku przyjechał z wizytą do Polski, dając wyraz znaczeniu, jaką Republika Federalna Niemiec przywiązuje do relacji ze swym wschodnim sąsiadem.

Na wieść o upadku Muru Berlińskiego Helmut Kohl przerwał pobyt w Warszawie, obiecując powrócić, kiedy tylko będzie to możliwe. Dotrzymał słowa. Msza św. Pojednania w Krzyżowej i historyczne przekazanie znaku pokoju z premierem Tadeuszem Mazowieckim stały się faktem. Biskup polski Alfons Nossol zaprosił kanclerza na mszę św. na Górę św. Anny. Spotkanie w tym naznaczonym historią miejscu uznano wówczas za przedwczesne, a modlitewny dialog szefów obu rządów przeniesiono do Krzyżowej.

Tamto spotkanie, z udziałem kanclerza Niemiec, niezwykle ważne dla relacji polsko-niemieckich było także przełomem w dziejach mniejszości niemieckiej na Śląsku Opolskim i w całej Polsce. Obecni tłumnie w Krzyżowej członkowie tworzącej swe struktury mniejszości zacerpnęli z tamtego znaku pokoju nadzieję, że będą mogli w wolnej Polsce działać legalnie i bezpiecznie.

Wyrazem tych nadziei stał się transparent z niemieckim napisem o treści: „Helmut, ty jesteś także naszym kanclerzem”.

Spotkanie w Krzyżowej jeszcze nie przyniosło przełomu w sprawie uznania polsko-niemieckiej granicy. Doszło do niego latem 1990 roku podczas negocjacji zjednoczenia Niemiec („2 plus 4”). W listopadzie 1990 ministrowie spraw zagranicznych rządów Kohla i Mazowieckiego podpisali układ graniczny.

W latach 90. Helmut Kohl zaangażował się bardzo zdecydowanie na rzecz polskiej integracji w Europie. Jako pierwszy polityk na kontynencie mówił o polsko-niemieckiej wspólnocie wartości i interesów. Niemcy pod rządami Helmuta Kohla stały się skutecznym adwokatem demokratycznej Polski w jej dążeniach do członkostwa w Unii Europejskiej. Kanclerz zyskał tym sympatię i szacunek w całej Polsce, ale osobą szczególnie ważną stał się dla Śląska Opolskiego. Z jego osobą wiąże się bowiem pomoc przeznaczona na odbudowę infrastruktury w regionie. Adresowana zarówno do mniejszości niemieckiej, jak i do jej polskiego otoczenia przyczyniła się ona do budowania na Śląsku klimatu dialogu i zaufania.

Helmut Kohl, członek CDU od 1946 roku, w 1973 r. został na 25 lat przewodniczącym partii. 1 października 1982 został kanclerzem federalnym. Symbolem pojednania niemiecko-francuskiego stało się jego spotkanie w 1984 roku z prezydentem Francois Mitterrandem w miejscu bitwy pod Verdun.

Po zarysowaniu się możliwości upadku NRD i obaleniu muru berlińskiego Helmut Kohl przedłożył Bundestagowi 28 listopada 1989 "Dziesięć punktów programowych dotyczących przewyżczenia podziału Niemiec i Europy". Podczas rozmów 2 plus 4, z mocarstwami zwycięskimi podczas II wojny światowej, zyskał ich przyzwolenie na zjednoczenie Niemiec i ich włączenie do NATO. W 1990 został pierwszym kanclerzem zjednoczonych Niemiec.

Tadeusz Mazowiecki

Tadeusz Mazowiecki war erster nicht kommunistischer Ministerpräsident in Polen nach dem Zweiten Weltkrieg. Am 12. November 1989, also erst 2 Tage nach dem Fall der Berliner Mauer, nahm er in Kreisau zusammen mit dem deutschen Bundeskanzler Helmut Kohl an der historischen deutsch-polnischen Versöhnungs-Messe teil.

Eben in Kreisau, an dem Ort der Wirkung der Widerstandgruppe „Kreisauer Kreis“, tauschten während der Eucharistie, in der den Vorsitz der Oppelner Bischof Alfons Nossol übernahm, der polnische Ministerpräsident und der Bundeskanzler den denkwürdigen christlichen Friedensgruß aus. An diesem Tag wurden keine Verträge unterschrieben und keine Vereinbarungen getroffen, aber eben diese Geste ging in die Geschichte als Symbol der Nachkriegsversöhnung zwischen Polen und Deutschen ein.

– *Das Zeichen des Friedens war für mich eine natürliche Sache, weil wir eben uns während einer Messe einander ein Friedenszeichen geben, jedoch als ich die Fotoapparate und die Fernsehkameras sah, dann war ich mir darüber im Klaren, dass dies kein herkömmliches Friedenszeichen ist, sondern etwas, was viel mehr Bedeutung hat* – erinnert sich daran der ehemalige Ministerpräsident in Kreisau 20 Jahre danach.

Aus der Perspektive der Zeit, die jetzt nach dem Friedenszeichen zurückliegt, wird die Bedeutung nicht selten mit der des Hirtenbriefes der polnischen Bischöfe an die deutschen Brüder mit solch geschichtsträchtigen Worten: Wir vergeben und bitten um Vergebung, verglichen. Im Geiste dieser Versöhnung hielten zum Schluss der heiligen Messe ihre Reden der polnische Ministerpräsident und der deutsche Bundeskanzler. Es war kein Zufall, dass während der Auftritte am häufigsten das Wort „Brüderlichkeit“ fiel. Polen und Deutschland betreten in Kreisau (Krzyżowa) einen völlig neuen Weg in den gegenseitigen Beziehungen. Die Fortsetzung davon finden wir in der Zeichnung durch beide Staaten der Verträge: des Grenzvertrages von 1990 und des Vertrages über gute Nachbarschaft und freundschaftliche Zusammenarbeit ein Jahr danach.

Tadeusz Mazowiecki erwies sich mehrmals als wahrer Mensch des Dialogs. 1957 fand er sich unter den Gründern des Warschauer Klubs der Katholischen Intelligenz. Ein Jahr danach gründete er und wurde zum Chefredakteur der Monatszeitschrift „Więź“. 1961–1972 war er Sejmabgeordneter für die katholische Bewegung „Znak“ (dt. Zeichen).

Im August 1980 übernahm er den Vorsitz in dem Expertenausschuss des Überbetrieblichen Streikkomitees, das als Ziel die Unterstützung der in Danzig streikenden Arbeiter bei den Verhandlungen mit der Regierungspartei anstrebte. Seit 1981 war er Chefredakteur von „Tygodnik Solidarność“ (dt. Wochenblatt Solidarität). Nach der Verhängung des Kriegsrechtes wurde er interniert. Er wurde als einer der letzten Inhaftierten am 23. Dezember 1982 freigelassen.

Er war aktiv an den Plenargesprächen beim Runden Tisch beteiligt und gehörte zu den Urvätern der Vereinbarung, infolge der am 4. Juni 1989 die ersten teilweise freien Wahlen zum Sejm der Republik Polen stattfanden. Am 17. August 1989 schlug Lech Wałęsa Tadeusz Mazowiecki vor, den Posten des Ministerpräsidenten zu übernehmen. Die Regierung unter seinem Vorsitz wurde im September 1989 gebildet, um in Polen die politische und wirtschaftliche Transformation durchzuführen.

1992–1995 war er Sonderberichtserstatter der UNO in den Ländern des ehemaligen Jugoslawiens und veröffentlichte den Bericht zur Lage der Menschenrechte im ehemaligen Jugoslawien. Er wirkte bei den Arbeiten an der Verfassung der Republik Polen mit. 1997 präsentierte er bei der Nationalversammlung die als Kompromisslösung anerkannte Präambel für die Verfassung.

Tadeusz Mazowiecki

Tadeusz Mazowiecki, pierwszy niekomunistyczny premier w powojennej Polsce 12 listopada 1989 r., zaledwie 2 dni po upadku muru berlińskiego, uczestniczył w Krzyżowej wraz z kanclerzem Helmutem Kohlem w historycznej Mszy św. Pojednania między narodami polskim i niemieckim.

Właśnie w Krzyżowej, w miejscu naznaczonym działalnością antynazistowskiego „Kreisauer Kreis” podczas Eucharystii, której przewodniczył biskup polski Alfons Nossol, polski premier i niemiecki kanclerz przekazali sobie pamiętny znak pokoju. Tego dnia nie podpisano żadnych porozumień ani umów, ale właśnie ów gest przeszedł do historii jako symbol powojennego pojednania między Polską a Niemcami.

– *Pozdrowienie pokoju było dla mnie naturalną rzeczą, bo przecież we mszy przekazujemy sobie pozdrowienie pokoju, ale jak zobaczyłem aparaty fotograficzne i kamery TV, to wiedziałem, że to nie jest zwyczajne pozdrowienie pokoju, ale coś o wiele bardziej znaczącego* – wspominał były premier w Krzyżowej 20 lat później. Z perspektywy czasu, jaki upłynął od owego znaku pokoju, jego wagę porównuje się nierzadko do listu biskupów polskich do niemieckich braci zawierającego historyczne słowa: przebaczymy i prosimy o przebaczenie. W duchu takiego pojednania przemawiali na zakończenie historycznej mszy św. premier i kanclerz. Nie

było przypadkiem, że w tych wystąpieniach najczęściej padało słowo braterstwo. Polska i Niemcy wchodziły w Krzyżowej na zupełnie nową drogę we wzajemnych relacjach. Jej kontynuacją stało się podpisanie przez

oba kraje traktatów: granicznego w roku 1990 oraz o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy rok później.

Tadeusz Mazowiecki wiele razy w życiu okazywał się prawdziwym człowiekiem dialogu. W 1957 roku znalazł się wśród założycieli warszawskiego Klubu Inteligencji Katolickiej. Rok później założył i został redaktorem naczelnym miesięcznika „Więź”. W latach 1961–1972 był posłem na Sejm z ramienia grupy Znak.

W sierpniu 1980 roku stanął na czele Komisji Ekspertów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego, której zadaniem było wsparcie strajkujących w Gdańsku robotników w rokowaniach z władzą. Od 1981 był redaktorem naczelnym „Tygodnika Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego internowany. Został zwolniony jako jeden z ostatnich 23 grudnia 1982. Aktywnie uczestniczył w rozmowach plenarnych okrągłego stołu, stając się jednym z głównych twórców porozumienia, na mocy którego 4 czerwca 1989 odbyły się częściowo wolne wybory do Sejmu RP. 17 sierpnia 1989 Lech Wałęsa zaproponował Tadeuszowi Mazowieckiemu objęcie stanowiska premiera. Rząd pod jego kierownictwem powstał we wrześniu 1989, by dokonać transformacji ustrojowej i gospodarczej Polski.

W latach 1992–1995 był Specjalnym Wysłannikiem ONZ w krajach byłej Jugosławii i ogłosił raport w sprawie łamania praw człowieka przez wszystkie strony konfliktu. Zaangażował się w prace nad Konstytucją RP. W 1997 przedstawił w Zgromadzeniu Narodowym uznaną za kompromisową preambułę do niej.

Katarzyna Goman

Od ponad pięciu lat jest asystentką edukacji romskiej w Zespole Szkół im. Aleksandra Kamińskiego w Strzelcach Opolskich. W powiecie strzeleckim współtworzyła system działań na rzecz integrowania dzieci romskich z polską większością oraz wyrównywania szans edukacyjnych przez uczniów z mniejszości romskiej.

Jest autorką kilkunastu programów wspierających romskie dzieci. Dzięki jej inicjatywie udało się zachęcić rodziców do posyłania swoich pociech do przedszkola, dzięki czemu przełamują one barierę językową (w domu mówią po romsku), zawierają przyjaźnie z polskimi kolegami i są lepiej przygotowane do podjęcia nauki w szkole. Romscy uczniowie na różnych etapach edukacji objęci są także nauką języka angielskiego.

Miejscem, w którym dokonuje się spotkanie i integracja polskich i romskich dzieci, jest stworzona w wyremontowanej dawnej kotłowni świetlica. Pani Goman jest też etnochoreografem w zespole folklorystycznym „Sumnakune Ciawoche” występującym na krajowych i międzynarodowych festiwalach. Nawiązujący do kultury taborowej repertuar i tradycyjne stroje są ważnym elementem wzmocnienia romskiej tożsamości dzieci.

Kilka razy w roku Katarzyna Goman wyjeżdża na wyieczki z dziećmi i ich rodzicami po regionie (Góra św. Anny, Brzeg) i po kraju (Wrocław, Kraków, Częstochowa, Chorzów), pomagając im w poznawaniu historii i kultury regionalnej i ogólnopolskiej.

Katarzyna Goman ist seit über fünf Jahren Bildungsassistentin für Sinti und Roma an der Aleksander-Kamiński-Gesamtschule in Groß Strehlitz (Strzelce Opolskie). Im Strehlitzer Landkreis wirkte sie bei der Entstehung des Maßnahmenprogramms zur Integration der Roma-Kinder mit der polnischen Mehrheit sowie der Chancengleichheit im Bildungsbereich der Schüler aus der Minderheit der Sinti und Roma.

Sie setzte mehrere Förderprogramme für Roma-Kinder um. Dank ihrer Initiative gelang es, die Eltern zu überzeugen, eigene Kinder in den Kindergarten zu schicken, wodurch die Sprachbarriere überwunden wird (zu Hause wird Romanes gesprochen), es werden Freundschaften mit polnischen Kollegen und Kolleginnen angeknüpft und sie werden besser auf die Aufnahme des Schulunterrichts vorbereitet. Die Roma-Schüler lernen auch auf verschiedenen Etappen des Bildungsganges Englisch.

Der Ort, an dem sich die polnischen und die Roma-Kinder zusammentreffen und es zur Integration kommt, ist ein Gemeinschaftsraum, der in den ehemaligen Räumlichkeiten des Kesselraums eingerichtet wurde. Frau Goman ist auch Ethno-Choreographin in der Volksgruppe „Sumnakune Ciawoche”, die mit Auftritten auf den inländischen und internationalen Festivals präsent ist. Das Repertoire, das an die Lagerkultur anknüpft und die traditionelle Trachten sind wichtiger Bestandteil der Stärkung der eigenständigen Identität der Roma-Kinder.

Mehrmals im Jahr bereist Katarzyna Goman mit Kindern und ihren Eltern die Region (St. Annaberg, Brieg) und

das Land (Breslau, Krakau, Tschenstochau, Königshütte) und hilft dabei regionale und nationale Geschichte und Kultur in Polen kennenzulernen.

Jolanta Lamm

Nauczycielka, a od 1997 roku dyrektorka szkoły w Otmicach. Nie ma śląskich korzeni, ale to nie przeszkodziło jej najpierw w zaaklimatyzowaniu się na śląskiej wsi, a potem w zaangażowaniu się w popularyzowanie i krzewienie regionalnej historii, kultury i tradycji.

Uczniowie otmickiej szkoły na równi posługują się literacką polszczyzną i gwarą – a do używania tej ostatniej są zachęceni. Od lat biorą udział – z sukcesami – w Wojewódzkim Konkursie Gawędziarskim „Śląskie Beranie” oraz w konkursie literackim „Ze Śląskiem na ty”.

Z inicjatywy pani Lamm w roku 1997 powstała w szkole śląska izba regionalna. Zgromadzone tam zbiory i eksponaty są wykorzystywane na zajęciach edukacyjnych w Otmicach i wypożyczane do innych szkół w regionie.

Jako dyrektorka szkoły włączyła się aktywnie w organizację imprez integrujących społeczność lokalną: 700-lecie Otmic, 100-lecie szkoły. W szkole dorocznie odbywają się warsztaty wikliniarskie i kroszonkarskie. Cała społeczność wiejska, niezależnie od pochodzenia, spotyka się w szkole na „Śląskiej biesiadzie” i na „Kiermaszu wielkanocnym”. Placówka stale współpracuje z miejscową mniejszością niemiecką. Przedstawiciele mniejszości m.in. prowadzą z dziećmi zajęcia poświęcone przedwojennej historii miejscowości.

Jolanta Lamm – we współpracy z Radą Solecką – była inicjatorką przeniesienia na teren szkoły z terenu leśniczówki zabytkowej kapliczki słupowej.

Jolanta Lamm ist Lehrerin und seit 1997 Schulleiterin in Ottmütz (Otmice). Sie hat keine schlesischen Wurzeln, aber das hinderte sie nicht daran, sich auf dem schlesischen Dorf ihren Lebensmittelpunkt zu begründen und ferner sich für die Verbreitung und Förderung der regionalen Geschichte, Kultur und Tradition einzusetzen.

Die Schüler der Ottmützer Schule sprechen sowohl literarisch Polnisch als auch schlesische Mundart und werden mutig gemacht, die letzte zu verwenden. Seit Jahren nehmen sie – mit Erfolgen – an dem Woiwodschaftlichen Wettbewerb für Erzählkunst „Śląskie Beranie” sowie an dem literarischen Wettbewerb „Mit Schlesien per Du“ („Ze Śląskiem na ty”) teil.

Auf Initiative von Frau Lamm wurde in der Schule 1997 Schlesische Heimatstube eingerichtet. Die dort angesammelten Bestände und Ausstellungsstücke werden in Ottmütz im Unterricht benutzt und anderen Schulen in der Region ausgeliehen.

Die Schulleiterin beteiligte sich aktiv an der Vorbereitung der Integrationsveranstaltungen für die Einwohner: 700-jähriges Jubiläum von Ottmütz, 100-jähriges Jubiläum der Schule. In der Schule finden jährlich Workshops für Korbmacher und Verzierer der Osterleier. Die gesamte Dorfgemeinschaft trifft sich in der Schule zu dem „Schlesischen Gastmahl” („Śląska biesiada”) und zum „Ostermarkt” unabhängig von der Abstammung zusammen. Die Schuleinrichtung arbeitet ständig mit dem örtlichen DFK. Die Mitglieder der Minderheit führen unter anderem Veranstaltungen für die Kinder über die Vorkriegsgeschichte der Ortschaft.

Jolanta Lamm regte – unter Mitwirkung des Dorfrates – die Verlegung aus dem Forsthaus auf das Schulgelände eines historischen Bildstockes an.

Johanna Lemke-Prediger

Na Śląsk Opolski przyjechała w 1991 roku z Turynii w grupie nauczycieli języka niemieckiego na jeden semestr i została do dzisiaj. Przez kilkanaście lat uczyła języka niemieckiego, także jako ojczystego, w Szkole Podstawowej w Węgrach. Cieszyła się sukcesami swoich uczniów w w konkursach przedmiotowych i osiągnięciami absolwentów wyjeżdżających na studia do Niemiec.

Przyjeżdżając do Polski nie знаła języka polskiego. Dziś porozumiewa się nim coraz lepiej, a co najważniejsze żyła się z lokalną społecznością. Zbudowała dom, związała się z ludźmi, nie dzieli ich od niej ani narodowość, ani wyznanie (pani Lemke jest ewangeliczką). Po przejściu na emeryturę zaangażowała się w wolontariat w opolskiej Bibliotece Caritasu. Chętnie dzieli się swoją wiedzą o historii i o kulturze podczas wykładów i spotkań w bibliotece, m.in. podczas dorocznych Dni Kultury Niemieckiej na Śląsku Opolskim.

Wraz z uczniami Publicznego Gimnazjum nr 8 w Opolu Johanna Lemke-Prediger przygotowała i zrealizowała projekt „Marszałek Józef Piłsudski w twierdzy magdeburskiej 1917-1918”. Młodzi opolanie pod kierunkiem nauczycielki z Niemiec pojechali do Magdeburga. Ustallili – zaskakując wielu zawodowych historyków – że dom, w którym więziony był Józef Piłsudski, został w 1937 roku zdemontowany i ofiarowany przez władze Magdeburga Warszawie. Rok później otwarto w nim muzeum. Niestety, budynek prawdopodobnie nie przetrwał wojny.

Johanna Lemke-Prediger kam ins Oppelner Land 1991 aus Thüringen mit einer Gruppe der Deutschlehrer für ein Semester und blieb hier bis heute. Weit über zehn Jahre hinaus unterrichtete sie Deutsch auch als Muttersprache an der Grundschule in Wengern (Węgry). Sie freute sich über die Erfolge der eigenen Schüler bei verschiedenen Schulfachwettbewerben und über die Leistungen der Absolventen, die zum Studium nach Deutschland ausreisten.

Als sie nach Polen kam, hatte sie keine polnischen Sprachkenntnisse. Heute verständigt sie sich immer besser, und wichtiger ist auch, dass sie sich in die lokale Gemeinschaft hineingelebte. Sie baute ein Haus; näherte sich den Menschen. Sie schied von ihnen weder die Nationalität noch das Bekenntnis (Frau Lemke ist evangelisch).

Nach der Versetzung in den Ruhestand engagierte sie sich in den Freiwilligendienst an der Oppelner Caritas-Bibliothek. Sie teilt sich gerne mit dem Wissen zur Geschichte und Kultur während der Vorlesungen und Begegnungen in der Bibliothek, unter anderem während der jährlich stattfindenden Deutschen Kulturtage im Oppelner Schlesien.

Zusammen mit den Schülern des Öffentlichen Gymnasiums Nr. 8 in Oppeln bereitete vor und ferner setzte Frau Johanna Lemke-Prediger das Projekt „Marschall Józef Piłsudski in der Magdeburger Zitadelle 1917-1918” um. Die Jugendlichen aus Oppeln fuhren unter der Leitung der Lehrerin aus Deutschland nach Magdeburg. Sie haben festgestellt – damit wurden viele Berufshistoriker überrascht – dass das Gebäude, in dem Józef Piłsudski interniert wurde, 1937 abgebaut wurde und durch die Stadt Magdeburg an Warschau ver-

schenkt. Ein Jahr danach wurde dort ein Museum eingeweiht. Leider überstand vermutlich das Gebäude den Krieg nicht.

Pastor Henryk Schröder

Ks. Henryk Schröder jest proboszczem parafii ewangelicko-angalsburskiej w Kluczborku, który poza obowiązkami duszpasterskimi angażuje się w działalność kulturalną oraz w ratowanie regionalnego dziedzictwa, w tym w ochronę zabytków. Wśród tych prac wymienić trzeba renowację wnętrza i elewacji kościoła ewangelickiego pw. Zbawiciela w Kluczborku wraz z udostępnioną turystom wieżą widokową, a także odrestaurowanie XV-wiecznego budynku byłej komory celnej i strażnicy. Dziełem pastora Schrödera jest także przywrócenie świetności cennym organom w kościele ewangelickim. Od 25 lat odbywają się tu Kluczborskie Wieczory Muzyczne, w roku 2004 przekształcone w Europejski Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej. Przyciąga on co roku znakomitych muzyków z całego świata, ale jest też okazją do popularyzowania dorobku kompozytorów śląskich. Z inicjatywy księdza w parafii powstał młodzieżowy zespół wokально-instrumentalny oraz orkiestra dęta. Inicjatywą ewangelickiego duchownego są także wystawy malarskie dla młodych twórców, m.in. z Hiszpanii i z Niemiec. Poprzez zaangażowanie na rzecz ekumenizmu propaguje on idee jedności, integracji i pojednania. Kluczbork odwiedza parafie partnerskie, przede wszystkim z Niemiec. Ks. Schroeder jest także kapelanem Ochotniczej Straży Pożarnej oraz propagatorem historii OSP oraz postaci Johanna Hellmanna, ojca śląskiego pożarnictwa. Hellmann, posługujący się językiem polskim i niemieckim, współpracujący z katolikami i ewangelikami, jest postacią szczególnie pastorowi bliską.

Der Priester Henryk Schröder ist Pfarrer der Evangelischen Pfarrgemeinde in Kreuzburg O/S (Kluczbork), der sich neben den seelsorgerischen Pflichten auch für die kulturelle Tätigkeit sowie für die Rettung des regionalen Erbes, hier auch für die Denkmalpflege engagiert. Unter den Arbeiten sei die Renovierung des Innern und der Fassade der evangelischen Erlöserkirche in Kreuzburg mit dem Aussichtsturm, der den Touristen zugänglich gemacht wurde, und auch die Sanierung des ehemaligen Gebäudes der Zollkammer aus dem XV. Jahrhundert und des Wehrturmes erwähnt.

Das Werk des Pastors Schröder ist auch die Wiederherstellung der Pracht der wertvollen Orgel in der evangelischen Kirche. Seit 25 Jahren finden hier Kreuzburger Musikabende, die 2004 in die Europäischen Festspiele der Orgel- und Kammermusik umgewandelt wurden. Sie ziehen jedes Jahr hervorragende Musiker aus der ganzen Welt an. Es ist auch die Gelegenheit, das Schaffen der schlesischen Komponisten dem breiten Publikum vorzustellen. Auf Initiative des Pastors entstand in der Pfarrgemeinde eine Jungendliche Gesang- und Musikband sowie ein Bläserchester.

Der evangelische Geistliche regt auch Malerausstellungen für junge Künstler unter anderem aus Spanien und aus Deutschland an. Durch das Engagement für die ökumenische Bewegung fördert er die Idee der Einheit, Integration und Verständigung. Nach Kreuzburg kommen partnerschaftliche Pfarrgemeinden vor allem aus Deutschland. Pastor Schroeder ist auch Kaplan der Freiwilligen Feuerwehr und Förderer der Geschichte der Freiwilligen Feuerwehr und von Johannes Hellmann, der Gründer der schlesischen Freiwilligen Feuerwehr war. Der Brandmeister Hellmann, der sowohl Polnisch als auch Deutsch sprach und mit katholischen und evangelischen Christen zusammenarbeitete, ist eine Gestalt, die dem Pastor besonders nahe liegt.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu - Biblioteka Austriacka

Biblioteka Austriacka od 17 lat przyczynia się do propagowania literatury niemieckojęzycznej i języka niemieckiego wśród mieszkańców regionu. Służy temu liczący ponad 20 tys. woluminów księgozbiór obejmujący obok literatury niemieckiej, austriackiej i szwajcarskiej czasopisma oraz płyty audio i wideo oraz podręczniki do nauki języka.

Biblioteka ma rocznie około 1000 stałych czytelników, którzy wypożyczają blisko 10 tys. książek i korzystają z tyłuż czasopism niemieckich i austriackich. Przy bibliotece działa od kilkunastu lat szkoła językowa, w której można skorzystać z kursów niemieckiego.

Jednocześnie placówka organizuje liczne imprezy kulturalne, by przybliżyć czytającej publiczności to wszystko, co dzieje się ciekawego w kulturze tak austriackiej, jak i niemieckiej od bieżących wydarzeń, przez przemiany języka młodzieżowego, po zwyczaje świąteczne. Biblioteka włącza się m.in. w Dni Kultury Niemieckiej. Część ekspozycji, by przypomnieć choćby wystawę „Wiosna jesienia”, organizowana jest wspólnie z Muzeum Kultur Europejskich w Berlinie.

W Bibliotece Austriackiej odbyło się dotąd łącznie ponad 100 spotkań autorskich, 50 koncertów i 20 przedstawień teatralnych dla grup szkolnych i osób indywidualnych.

Prawdziwą wizytówką tej placówki jest doroczna „Wiosna Austriacka”, podczas której prezentowana jest kultura tego kraju oraz organizowany od 13 lat i cieszący się dużą popularnością Konkurs Wiedzy o Austrii.

Die Öffentliche Woiwodschaftsbibliothek Österreich-Bibliothek in Opoln

Die Österreich Bibliothek trägt schon seit 17 Jahren zur Popularisierung der deutschsprachigen Literatur und der deutschen Sprache unter den Einwohnern der Region bei. Man bedient sich dabei des Bücherbestandes von über 20 Tsd. Volumina, wo man neben der deutschen, österreichischen und schweizerischen Literatur auch Zeitschriften und Audiobücher und Videokassetten sowie Handbücher für Fremdsprachunterricht vorfindet.

Die Bibliothek hat im Jahr ca. 1000 Stammleser, die beinahe 10 Tsd. Bücher ausleihen und sie nutzen auch deutsche und österreichische Zeitschriften. Bei der Bibliothek fungiert seit mehreren Jahren eine Sprachschule, an der Deutschkurse angeboten werden. Die Einrichtung veranstaltet jährlich zahlreiche Kulturveranstaltungen, um der Leserschaft alles das näher zu bringen, was sich Interessantes in der österreichischen und in der deutschen Kultur ereignet. Von den laufenden Ereignissen über den Wandel in der Jugendsprache bis zur Sitten und Bräuchen bei Festen. Die Bibliothek beteiligt sich unter anderen an den Deutschen Kulturtagen. Ein Teil der Ausstellung, hier sei nur die Ausstellung „Frühling im Herbst“ erwähnt, wird zusammen mit dem Museum Europäischer Kulturen in Berlin veranstaltet.

In der Österreich-Bibliothek fanden schon über 100 Begegnungen mit Autoren, 50 Konzerte und 20 Theateraufführungen für Schulgruppen und individuelle Personen statt.

Zum Wahrzeichen der Einrichtung wurde der jährlich stattfindende „Österreichische Frühling“. Anlässlich dieser Veranstaltung wird die Kultur des Landes präsentiert und schon seit 13 Jahren wird der Wettbewerb zum Wissen über Österreich organisiert, der sich schon großer Popularität erfreut.

Starostwo Powiatowe w Oleśnie

Starostwo w Oleśnie jako pierwsze przystąpiło do projektu Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej „Historia lokalna” i uczestniczy w nim nieprzerwanie od 11 lat.

W tym czasie w różnych miejscowościach powiatu zorganizowano 99 spotkań, w których wzięło udział łącznie blisko 6 tysięcy osób.

Na imprezy w ramach „Historii lokalnej udało się do szkół, domów kultury i kościołów w powiecie zaprosić wielu ciekawych gości z zarówno z regionu (prof. Zenon Jasiński, prof. Edmund Nowak), jak i spoza Śląska Opolskiego (Kazimierz Kutz, Robert Makłowicz, prof. Jan Miodek), z Polski i z Niemiec, by wymienić choćby pisarkę Tinę Strohecker, Niemkę zafascynowaną polską literaturą i historią Śląska. Świetnie zorganizowane spotkania przyczyniają się do wzmocnienia tożsamości regionalnej i przyczyniają się do dialogu i integracji większości z mniejszością. Jest to szczególnie ważne i owocne w powiecie, który powstał z połączenia ziemi oleśkiej i ziemi wieluńskiej, leżących po dwóch stronach historycznej granicy.

„Historia lokalna” przyciąga miejscowych Polaków i Niemców, zwykłych ludzi, którzy podczas rzeczowych i przyjaznych dyskusji mogą poznać i lepiej zrozumieć wzajemne racje i motywacje oraz zaakceptować złożone śląskie dzieje. Mogą też lepiej poznać kulturę swoją i partnerów (np. podczas inscenizacji wesela śląskiego i wieluńskiego). Owocem tych spotkań są liczne publikacje. Wśród nich „Rzeka która łączy” (o granicznej Prośnie), „Krzyże i kaplice powiatu oleśkiego”, „Pestalozzi i jego słynni uczniowie” i wiele innych.

Landratsamt in Rosenberg (Olesno)

Das Landratsamt in Rosenberg (Olesno) machte als Erstes bei dem Projekt des Hauses der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit „Lokale Geschichte” mit und beteiligt sich an ihm ununterbrochen seit 11 Jahren. In der zurückliegenden Zeit wurden in verschiedenen Ortschaften des Landkreises 99 Treffen organisiert, an denen insgesamt fast 6 Tausend Personen teilgenommen haben.

Zu den Veranstaltungen im Rahmen der „lokalen Geschichte” gelang es in die Schulen, Kulturhäuser und Kirchen in dem Landkreis mehrere interessanten Gäste aus der Region selbst (Prof. Zenon Jasiński, Prof. Edmund Nowak), aber auch aus außerhalb Opper Schlesiens (Kazimierz Kutz, Robert Makłowicz, Prof. Jan Miodek), aus Polen und aus Deutschland einzuladen. An dieser Stelle sei nur die Schriftstellerin Tina Strohecker zu erwähnen, eine Deutsche, die von der polnischen Literatur und Geschichte Schlesiens fasziniert ist. Hervorragend organisierte Treffen im Rahmen der „Lokalen Geschichte” tragen zur Stärkung der regionalen Identität und zum Dialog und Integration der Mehrheit mit der Minderheit bei. Dies ist besonders wichtig und fruchtbar in dem Landkreis, der aus der Vereinigung des Rosenberger Landes und des Wieluner Landes, die an beiden Seiten der historischen Grenze liegen, entstanden ist.

„Lokale Geschichte” hat gewisse Anziehungskraft für örtliche Polen und Deutsche, einfache Menschen, die während der sachlichen und freundschaftlichen Diskussionen gegenseitige

Beziehungen und Beweggründe besser kennen lernen und verstehen und die komplizierte Geschichte Schlesiens akzeptieren können. Sie lernen besser eigene Kultur und die Kultur der Partner (zum Beispiel während der Inszenierung der schlesischen und Wieluner Hochzeit) kennen. Als Ergebnis der Begegnungen sind zahlreiche Veröffentlichungen erschienen. Unter anderem „Ein Fluss der verbindet” („Rzeka która łączy”) (über den Grenzfluss Proсна), „Kreuze und Bildstöcke des Rosenberger Landkreises”, „Pestalozzi und seine berühmten Schüler” und vieles mehr.

Zespół Placówek Oświatowych w Kalinowicach

Verband der Bildungseinrichtungen in Kalinowitz (Kalinowice)

betreut konsequent seit Jahren die Kulturdenkmäler und betreibt die Wiederherstellung der Erinnerung an verlorene Objekte; er fördert die regionale Integration und Toleranz und popularisiert die Heimatgeschichte.

Die hiesigen Lehrer und Schüler können unter anderem mit dem Projekt „Am Wege stehenden Zeugen des Glaubens und der Geschichte“, das unter der Beteiligung der Stiftung für Dorfförderung (Fundacja Wspomagania Wsi) in Warschau umgesetzt wird, prahlen. Im Projektrahmen und mit Hilfe der Eltern wurden 17 Kreuze und Kapellen renoviert und wurde ein buntes Faltdokument und Kalender herausgegeben, wo deren Schönheit gezeigt wurde. Das Projekt half dabei, bei den Schülern das Gefühl der Zugehörigkeit zu der lokalen Gemeinschaft zu erwecken und trug dazu bei, dass das Wissen über die ehemaligen Einwohner und deren multikulturelle Geschichte verbreitet wurde.

Zespół od lat konsekwentnie zabiega o ochronę i przywracanie pamięci o obiektach utraconych, działa na rzecz krzewienia regionalnej integracji i tolerancji oraz popularyzuje historię małej ojczyzny.

Wizytówką tutejszych nauczycieli i uczniów jest m.in. projekt „Przyrodnicy świadkowie wiary i historii” realizowany przy udziale Fundacji Wspomagania Wsi w Warszawie. W jego ramach z pomocą rodziców wyremontowano 17 krzyży i kapliczek oraz wykonano kolorowy folder i kalendarz pokazujący ich urodę. Projekt pomógł rozbudzić w uczniach poczucie przynależności do wspólnoty lokalnej oraz przyczynił się do upowszechnienia wiedzy o dawnych mieszkańcach i ich wielokulturowych dziejach.

Do kształtowania w uczniach postaw szacunku, zrozumienia i tolerancji wobec niemieckiego sąsiada oraz pogłębienia wiedzy o skomplikowanej historii regionu przyczynił się projekt „Szlakiem powstań śląskich – od podziałów przez tolerancję do współpracy” zrealizowany z pomocą Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie. Wychowawcom zależało, by nietolerancja, brak zrozumienia dla inności i poglądy o charakterze nacjonalistycznym ujawniane na Górze św. Anny przy okazji obchodów rocznic powstań śląskich nie rzutowały na poglądy młodzieży.

„Cudze chwalcie, swego nie znacie” to nazwa kolejnego przeprowadzonego – z pomocą Unii Europejskiej – projektu. Poprzez dodatkowe zajęcia z języka polskiego, historii, przyrody i informatyki oraz wycieczki do placówek kultury uczniowie mieli okazję do lepszego poznania regionu i ludzi tworzących jego dorobek.

Das Projekt „Auf dem Pfad der schlesischen Aufstände – von den Teilungen über Toleranz bis zur Zusammenarbeit“, das mit Hilfe der Stiftung Zentrum für Bürgerbildung (Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej) in Warschau umgesetzt wurde, trägt zur Herausbildung bei den Schülern der Einstellung der Achtung, der Verständigung und der Toleranz zu dem deutschen Nachbar und zu der Vertiefung des Wissens über die verwickelte Geschichte der Region bei. Den Erziehern lag daran, dass die Ansichten und Meinungen der Jugendlichen nicht von der Untoleranz, dem ausbleibenden Verständnis für die Andersartigkeit und durch nationalistische Anschauungen beeinflusst werden, die auf St. Annaberg bei den Feierlichkeiten anlässlich der sich jährenden schlesischen Aufstände zum Vorschein kamen.

„Ihr lobt das Fremde, aber das Eigene kennt ihr nicht” heißt das nächste Projekt, das von der Europäischen Union gefördert wurde. Zusätzliche Unterrichtsstunden in Polnisch, Geschichte, Naturkunde und Informatik sowie durch Besuche in den Kultureinrichtungen hatten die Schüler die Gelegenheit, die Region und die Menschen selbst besser kennen zu lernen, die für die Region wirken.

Stowarzyszenie Caritas Christi

Stowarzyszenie Caritas Christi w Branicach zostało utworzone przez około 30 wolontariuszy, ludzi dobrej woli, przed pięciu laty. Postawili oni sobie za cel ratowanie przed upadkiem i dewastacją tamtejszego Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. Biskupa Józefa Nathana (i dziś ma on przed sobą bardzo optymistyczne perspektywy) oraz ocalenie pamięci o działalności bpa Nathana, jego dorobku kulturowym, naukowym, religijnym i humanitarnym. Biskup Józef Nathan począwszy od przełomu wieków XIX i XX po lata trzydzieste minionego stulecia tworzył w Branicach unikatowe dzieło, liczące 26 obiektów Miasteczko Miłosierdzia, w którym z terapii i pomocy mogło korzystać 2500 osób chorych psychicznie i samotnych, a ludzie zdrowi z okolicy znajdowali zatrudnienie. Założony przez niego szpital był najnowocześniejszą tego typu placówką w Europie, a założyciel kontynuował swe dzieło także w trudnych czasach nazizmu w Niemczech. W roku 1946 wysiedlony musiał opuścić Branice. Zmarł w czeskiej Opawie w styczniu 1947 r.

Stowarzyszenie konsekwentnie zabiega o uporządkowanie dziedzictwa oraz o popularyzację w naszym regionie postaci i dorobku patrona. Chce stopniowo przywrócić do dobrego stanu budynek i park, w którym mogłaby się – jak dawniej – odbywać terapia na świeżym powietrzu. Jego celem jest także uwrażliwienie społeczeństwa na potrzebę pomocy najbardziej potrzebującym, niezależnie od ich narodowości, wyznania i statusu społecznego, zgodnie z zawołaniem biskupa Nathana: „Caritas Christi urget nos” (Miłość Chrystusa przynagla nas).

Verein Caritas Christi

Der Verein Caritas Christi in Branitz (Branice) wurde von ca. 30 Ehrenamtlichen, Menschen des guten Willens vor fünf Jahren gegründet. Zum Ziel setzte man sich die Rettung vor dem Verfall und der Verwahrlosung des dortigen Bischof-Joseph-Nathan-Krankenhauses für Nerven- und psychisch Kranken (und heute gibt es sehr optimistische Zukunftsaussichten) und Pflege der Erinnerung an das Werk des Bischofs Nathan und seinen kulturellen, wissenschaftlichen, religiösen und humanitären Nachlass.

Der Bischof Joseph Nathan wirkte von der Jahrhundertwende bis in die 30-er Jahre des vergangenen Jahrhunderts in Branitz an einem einmaligen Werk, an der Caritas-Anstalt mit 26 Bauwerken, in der die Therapie und die Fürsorge für 2500 psychisch kranke und allein stehende Personen gewährleistet wurde, und die gesunden Menschen aus der Umgebung fanden dort Beschäftigung. Das von ihm gegründete Krankenhaus war die modernste Anstalt derart in Europa und der Gründer setzte sein Werk auch in den schwierigen Zeiten des Nationalsozialismus in Deutschland fort. 1946 wurde er ausgewiesen und musste Branitz (Branice) verlassen. Er starb im tschechischen Troppau im Januar 1947.

Der Verein bemüht sich konsequent um die Aufrechterhaltung des Erbes und um die Popularisierung der Person und des Werkes von Bischof Joseph Nathan in unserer Region. Beabsichtigt wird die Wiederherstellung der Parkanlage und

der Gebäude, wo - wie das damals war – die Therapie im Freien geführt werden sein könnte. Der Vereinszweck ist auch die Sensibilisierung der Gesellschaft für die Probleme der Notdürftigen unabhängig von derer Nationalität, Bekenntnis und der gesellschaftlichen Schicht nach dem bischöflichen Motto Nathans: „Caritas Christi urget nos” (Die Liebe Christi drängt uns).

Caritas Diecezji Opolskiej

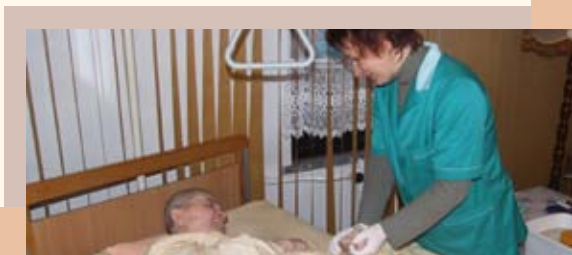
Caritas der Oppelner Diözese

Der Caritasverband der Oppelner Diözese führt vielfältige Wohlfahrtstätigkeit für die Menschen in Not. Dem dient ein ganzes Netzwerk von Einrichtungen, hier unter anderem: über 60 Ambulante Pflegestationen, ca. 40 Reharäume, vier Einrichtungen zur Ergotherapie, Palliativ-Beratungsstellen und Küchen. Sehr wichtige Rolle in der Therapie, Bildung und Hilfe für die kranken Kinder spielt das Rehabilitationszentrum für Kinder mit Zerebralparese in Oppeln (Opole). Die Palliativpflege steht den Bedürftigen mit terminalen Erkrankungen im Zentrum für Palliativpflege in Alt Schalkowitz (Stare Siolkowice) zur Verfügung. Schon am Anfang der Tätigkeit nahm der Caritasverband der Oppelner Diözese den Grundsatz an, allen Menschen in Not unabhängig von der Nationalität und Bekenntnis Beistand zu leisten. Als zu Beginn der 90er die Bundesregierung die Entstehung und Ausstattung der Pflegestationen und der Reharäume im Rahmen eines langfristigen 10-jährigen Programms finanzierte, stimmten die deutsche Seite, die deutsche Minderheit, die Kirche und die Kommunen damit überein, dem Rat des damaligen Bischofs der Oppelner Diözese, Erzbischof Nossol, Folge zu leisten, dass diese Hilfe alle Einwohner des Oppelner Schlesiens genießen sollten. Dies bezog sich sowohl auf die deutsche Minderheit, wegen der die Regierung der Bundesrepublik Deutschland die Hilfe gewährte, als auch auf Mitbewohner mit polnischer Abstammung. Zu denselben Prinzipien erfolgte die Übergabe der medizinischen Ausstattung, die aus Deutschland über die Vermittlung der Caritas bei den Krankenhäusern und Ambulanten Stationen im Oppelner Schlesien eingeliefert wurde, und die Verschonung anderer Güter der Hilfetransporte aus dem Westen. Diese Philosophie trug dazu bei, dass in der Region die Stimmung für die Versöhnung geschafft wurde.

Caritas Diecezji Opolskiej prowadzi różnorodną działalność nastawioną na pomaganie ludziom w potrzebie. Służy temu sieć placówek, którą tworzą m.in.: prawie 60 stacji opieki, około 40 gabinetów rehabilitacyjnych, 4 placówki warsztatów terapii zajęciowej, poradnie opieki paliatywnej i kuchnie. Ważną rolę w terapii, edukacji i pomocy chorym dzieciom pełni Centrum Rehabilitacji dla Dzieci z Porażeniem Mózgowym w Opolu, a osoby terminalnie chore znajdują ulgę w cierpieniu w Centrum Opieki Paliatywnej w Starych Siolkowicach.

Od początku działania Caritas Diecezji Opolskiej przyjęła za naczelną zasadę pomaganie wszystkim potrzebującym bez względu na ich narodowość czy wyznanie. Kiedy na początku lat 90. rząd Republiki Federalnej sfinansował powstanie i wyposażenie stacji opieki oraz gabinetów rehabilitacyjnych w ramach 10-letniego programu pomocy, za radą ówczesnego ordynariusza diecezji opolskiej, ks. abp Alfonsa Nossola, strona niemiecka, mniejszość, Kościół i samorządy zgodzili się, że pomoc ta trafi do wszystkich mieszkańców Śląska Opolskiego. Zarówno do mniejszości, ze względu na którą rząd RFN udzielił wsparcia, jak i do jej polskiego otoczenia.

Według takich samych zasad odbywało się przekazywanie sprzętu medycznego, jaki trafiał z Niemiec, przez pośrednictwo Caritasu, do szpitali i przychodni na Śląsku Opolskim oraz rozdawanie innych dóbr pochodzących z transportów z Zachodu. Taka filozofia przyczyniła się do budowania w regionie klimatu pojednania.

Fundacja Sanktuarium Góry św. Anny

Fundacja Sanktuarium Góry św. Anny funkcjonuje od roku 1997. Jej podstawowym celem stała się troska o Górę św. Anny, a szczególnie o liczącą około 40 kaplic Drogi Krzyżowej oraz tzw. Drózek Maryjnych kalwarię, a także o tworzenie godnych warunków do chrześcijańskiego pielgrzymowania do tego miejsca i krzewienie kultu św. Anny. Budowę kalwarii rozpoczął w 1700 roku Jerzy Adam von Gaschin. 64 lata później rozpoczęła się trwająca do dziś tradycja nabożeństw kalwaryjskich odprawianych zgodnie z wielokulturową tradycją tego miejsca wielojęzycznie - po polsku, po niemiecku i po morawsku. Dziś kalwaria należy do najcenniejszych zespołów zabytkowych w Polsce. Fundacja, którą tworzy ponad 30 podmiotów – firm, samorządów i darczyńców prywatnych – podjęła się ogromnego dzieła, tj. renowacji większości kaplic – tak malowideł i ołtarzy wewnątrz, jak i dachów i elewacji na zewnątrz - na przypadające w ubiegłym roku 300-lecie kalwarii. Dzieło to udało się w bardzo dużym stopniu zrealizować. Łącznie zrekonstruowano 31 kaplic za sumę około 2 mln 600 tys. zł. Rekonstrukcja kaplic stała się okazją do przywrócenia ich wielokulturowego charakteru. Odświeżono zamalowywane w przeszłości napisy, dzięki czemu w wielu kaplicach można dziś przeczytać pobożne sentencje i cytaty z Pisma Świętego po łacinie, po polsku i po niemiecku. A kalwaria wciąż przyciąga pątników ze Śląska, z innych regionów Polski i z Niemiec.

Stiftung Wallfahrtskirche St. Annaberg

Die Stiftung Wallfahrtskirche St. Annaberg besteht seit 1997. Das Hauptziel ist die Sorge für St. Annaberg, und insbesondere für den Kreuzweg mit 40 Kapellen sowie die so genannten Lebenspfade der Heiligen Jungfrau Maria am Kalvarienberg, aber auch Schaffung fördernden Bedingungen für die christliche Wallfahrt zu dem Ort und für die Verbreitung des Kultus der St. Anna. Der Bau der Kalvarie wurde 1700 von Graf Georg Adam von Gaschin begonnen. 64 Jahre später begann die bis heute gepflegte Tradition der Andachten auf dem Weg der Leidensstationen Christi, die in einer multikulturellen Tradition dieser Stätte – mehrsprachig – auf Polnisch, auf Deutsch und auf Mährisch geführt werden. Heute gehört die Kalvarie zu den wertvollsten Bauensembles unter dem Denkmalschutz in Polen.

Die Stiftung gliedert über 30 Rechtsträger – Unternehmen, Gebietskörperschaften und private Stifter – und setzte sich enormes Werk zum Ziel, das heißt die Renovierung der meisten Kapellen – hier die Wandmalerei und Altare im Innern, sowie auch Dächer und Fassaden – anlässlich der im vergangenen Jahr gefeierten 300-jährigen Jubiläums der Kalvarie. Es gelang, dieses Werk zum größten Teil in die Tat umzusetzen. Insgesamt wurden 31 Kapellen renoviert und ca. 2 Mio. 600 Tsd. PLN verausgabt.

Die Wiederherstellung der Kapellen wurde zum Anlass, den multikulturellen Charakter erneut abzugeben. Entdeckt wurden die in der Vergangenheit zugemalten Inschriften, wodurch die Zitate aus der HI. Schrift und fromme Sentenzen in vielen Kapellen heute in Latein, in Polnisch und in Deutsch gelesen werden können. Die Kalvarie zieht immer noch Pilger aus Schlesien und anderer Regionen Polens und Deutschland an.

Niemodlińskie Towarzystwo Regionalne

Falkenberger Regionalverein

Der Falkenberger Regionalverein (Niemodlińskie Towarzystwo Regionalne) besteht seit 1992 und fördert das Naturerbe und den multikulturellen Nachlass des Falkenberger Landes. Dem Verein gehören ca. 40 Personen. Sie organisieren offene Veranstaltungen für die Einwohner, hier auch, was besonders wertvoll ist, für die Jugendlichen. Der Verein veranstaltete unter anderem sechs Staffeln des Wettbewerbs des Wissens über den Natur- und Landschaftspark in Lippen (Lipno) unter Teilnahme von mehreren Hundert Schülern aus Falkenberg, Friedland, Tillowitz, Steinau und Rogau. Der Heimatpflege dienen auch die Begegnungen am Lagerfeuer, Maiausflüge mit Fahrrädern und Wanderungen. Dabei findet man den Anlass, Bildstöcke, Kapellen, Heiligenhäuschen, Dorfkirchen und Friedhöfe zu besichtigen. Zu den interessantesten Ausflügen zählt der Ausflug nach Heinrichau (Henryków) in Niederschlesien, der unter dem Motto: Reise zum Heinrichauer Gründungsbuch stattfand. An den schon seit zwei Jahren gemeinsam mit Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit organisierten Begegnungen im Rahmen der Reihe „Lokale Geschichte“ nahen schon über 500 Hörer teil.

Der Verein pflegt enge Kontakte zu den ehemaligen Einwohnern des Falkenberger Landes, die in Deutschland leben. Man tauscht die Informationen, Urkunden und Erinnerungstücke aus der Vergangenheit. Man trägt auch die Sorge um die alten Friedhöfe und Gräber der alten Einwohner.

Der Verein kann mit Stolz auf mehrere zehner Veröffentlichungen hinweisen. Hier finden wir unter anderem: „Bibliographie des Falkenberger Landes für die Jahre 1945-1993“, den Wegweiser „Landschaftspark Lippen im Opperler Schlesien“, „Legenden und Sagen an der Steinau“, „Schloss Falkenberg. Geschichte und Architektur“.

Towarzystwo istnieje od 1992 r. i propaguje dziedzictwo przyrodnicze oraz wielokulturowy dorobek ziemi niemodlińskiej. Do NTR należy ok. 40 osób. Organizowane przez nich imprezy są otwarte dla mieszkańców, w tym, co szczególnie cenne, dla młodzieży. Towarzystwo zorganizowało m.in. sześć edycji Konkursu Wiedzy o Zespole Przyrodniczo-Krajobrazowym w Lipnie z udziałem kilkuset uczniów z Niemodlina, Korfantowa, Tułowic i Ścinawy Małej.

Podtrzymywaniu więzi z małą ojczyzną służą także spotkania przy ognisku, majówki rowerowe i wycieczki. Są one okazją do odwiedzania kapliczek, kościołków wiejskich i cmentarzy.

Jednym z ciekawszych był rajd do Henrykowa na Dolnym Śląsku nazwany Podróżą do Księgi Henrykowskiej.

W organizowanych od dwóch lat, wraz z Domem Współpracy Polsko-Niemieckiej, spotkaniach w ramach cyklu „Historia lokalna” uczestniczyło ponad 500 słuchaczy. Towarzystwo utrzymuje bliskie kontakty z dawnymi mieszkańcami ziemi niemodlińskiej przebywającymi w Niemczech. Wymienia z nimi informacje, dokumenty i pamiątki przeszłości. Troszczy się także o uporządkowanie starych cmentarzy i grobów dawnych mieszkańców.

Chlubą stowarzyszenia jest kilkadziesiąt publikacji. Wśród nich znalazły się m.in. „Bibliografia Ziemi Niemodlińskiej za lata 1945-1993”, przewodnik „Zespół Krajobrazowy Lipno na Śląsku Opolskim”, „Legends i podania znad Ścinawy Niemodlińskiej”, „Zamek w Niemodlinie. Dzieje i architektura”.

Organizator | Veranstalter

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit
www.haus.pl

Instytucje finansujące | Gefördert von

Konsulat Generalny
Republiki Federalnej Niemiec
we Wrocławiu

Kapituła | Die Jury

Współprzewodniczący kapituły | Co-Vorsitzender der Jury

Józef Sebesta

Marszałek Województwa Opolskiego | Marshall der Opperlner Woiwodschafft

Ryszard Galla

Posel na Sejm RP z ramienia Mniejszości Niemieckiej,
Prezes Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej
Sejmabgeordneter der deutschen Minderheit,
Präsident des Vorstandes des Hauses der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

Członkowie kapituły | Mitglieder der Jury

Towarzystwo
Społeczno-Kulturalne
Niemców
na Śląsku Opolskim

Towarzystwo Społeczno-
Kulturalne Romów w RP
z/s w Kędzierzynie-Koźlu

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej

jest stowarzyszeniem zrzeszającym polskie i niemieckie organizacje i instytucje. Uroczyste otwarcie

Domu z udziałem Prezydenta Republiki Federalnej Niemiec prof. dr. Romana Herzoga oraz – w imieniu Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego –

prof. Danuty Hübner, ówczesnie szefowej Kancelarii Prezydenta RP, odbyło się 17 lutego 1998 r.

Działalność Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej ma na celu wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego, rozwijanie dobrych stosunków polsko-niemieckich w oparciu o postanowienia Traktatu

o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 17 czerwca 1991 r. między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec, propagowanie międzynarodowych standardów ochrony praw mniejszości narodowych, dialog interkulturowy między mniejszością a większością, dialog o znaczeniu i roli wielokulturowego dziedzictwa dla rozwoju regionalnego, decentralizację i rozwój samorządności, wreszcie – wspieranie pogłębionej integracji Polski z Unią Europejską. Kooperacja partnerów polskich i niemieckich w ramach Domu bierze swój początek z pięcioletniej działalności w regionie Fundacji im. Friedricha Eberta.

Główna siedziba Domu znajduje się w Gliwicach, a w 2002 r. zostało otwarte jego opolskie biuro.

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej realizuje projekty edukacyjne i informacyjne typu: konferencje, seminaria, wystawy, szkolenia, warsztaty, wyjazdy informacyjne, publikacje, konkursy itp. Adresatami i partnerami tych działań są samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe, młodzież, mniejszość niemiecka, dziennikarze, środowiska nauki, polityki, kultury. Przedsięwzięcia adresowane do i realizowane we współpracy z młodzieżą zajmują priorytetowe miejsce w naszej działalności.

Das Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

wurde nach polnischem Recht als gemeinnütziger, eingetragener Verein gegründet und wird bilateral von polnischen und deutschen Organisationen und Institutionen gemeinsam getragen. Die feierliche Eröffnung des Hauses der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit fand in Anwesenheit des Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland Herrn Prof. Dr. Roman Herzog und stellvertretend für den Präsidenten der Republik Polen Frau Prof. Danuta Hübner, der Chefin der Präsidentenkanzlei, am 17.02.1998 statt.

Auf der Basis des Vertrags zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Republik Polen über gute Nachbarschaft und freundschaftliche Zusammenarbeit vom 17.06.1991 verfolgt das Haus folgende Ziele: Stärkung der zivilen Bürgergesellschaft und der deutschen Minderheit, Aufbau und Vertiefung freundschaftlicher deutsch-polnischer Beziehungen, interkultureller Dialog zwischen Minderheit und Mehrheit, Diskussion über die Rolle des vielfältigen kulturellen Erbes für die Regionalentwicklung, Dezentralisierung und Entwicklung der kommunalen Selbstverwaltung und nicht zuletzt die Förderung der tiefer gehenden EU-Integration Polens. Die Kooperation deutscher und polnischer Partner im Rahmen des Hauses der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit geht auf die fünfjährige Arbeit des Büros der Friedrich-Ebert-Stiftung in Schlesien zurück. Der Hauptsitz des Hauses befindet sich in Gliwice/Gleitwitz. Im Jahre 2002 wurde die Oppelner Zweigstelle des Hauses eröffnet.

Das Haus realisiert Bildungs- und Informationsprojekte in Form von Konferenzen, Seminaren, Ausstellungen, Schulungen, Workshops, Informations- und Bildungsreisen, Publikationen, Preisausschreiben. Unsere Projekte richten sich an Vertreter der kommunalen und regionalen Selbstverwaltung, Nichtregierungsorganisationen, Jugendliche, die deutsche Minderheit, Journalisten, wissenschaftliche, politische und kulturelle Kreise. Vor allem den für Jugendliche und gemeinsam mit ihnen realisierten Projekten wird in unserer Arbeit ein besonderer Stellenwert eingeräumt.